

Knihověda.cz

zdroj dat, badatelské prostředí i oborový rozcestník

Vojtěch Šícha

Knihovna AVČR, v.v.i.



Knihovněda.cz

Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800

- NAKI II (2016-2020)
- Knihovna AVČR, v.v.i.
- Národní knihovna ČR
- Masarykův ústav AVČR



Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic



Databáze

Bibliografická databáze
bohemikálních tisků, rukopisů
a moderní literatury

Všechna pole

Hledat

[Pokročilé vyhledávání](#)

Encyklopedie

Encyklopedie knihy

Švédsko přijalo knihtisk roku 1483 zásluhou německého tiskaře **Johanna Snella**, který se na pozvání uppsalského arcibiskupství usadil ve Stockholmu. Zde se zdržel nanejvýše do příštího léta. Po krátké césuře přicestovali do města Snellovi krajané Bartholomeus Ghotan (činný 1486-1487) a Johannes Fabri (též Smedh, 1495-1498).

Mapa

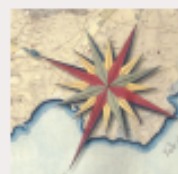
Mapa tiskařské produkce Čech
a Moravy



Aktuality:

14. 9. 2022 | AKCE

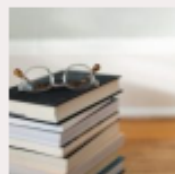
České země uprostřed Evropy



Dnešním dnem je otevřená výstava Národního archivu „České země uprostřed Evropy“. Výstava potrvá do 30. 10. 2022. Vstup volný každý den od 9-17 hodin v budově Národního archivu.

| AKCE

XXIV. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů



Další ročník bibliografického kolokvia se uskuteční ve dnech 10.-18. října 2022 ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Termín přihlášek: do 25. září 2022.

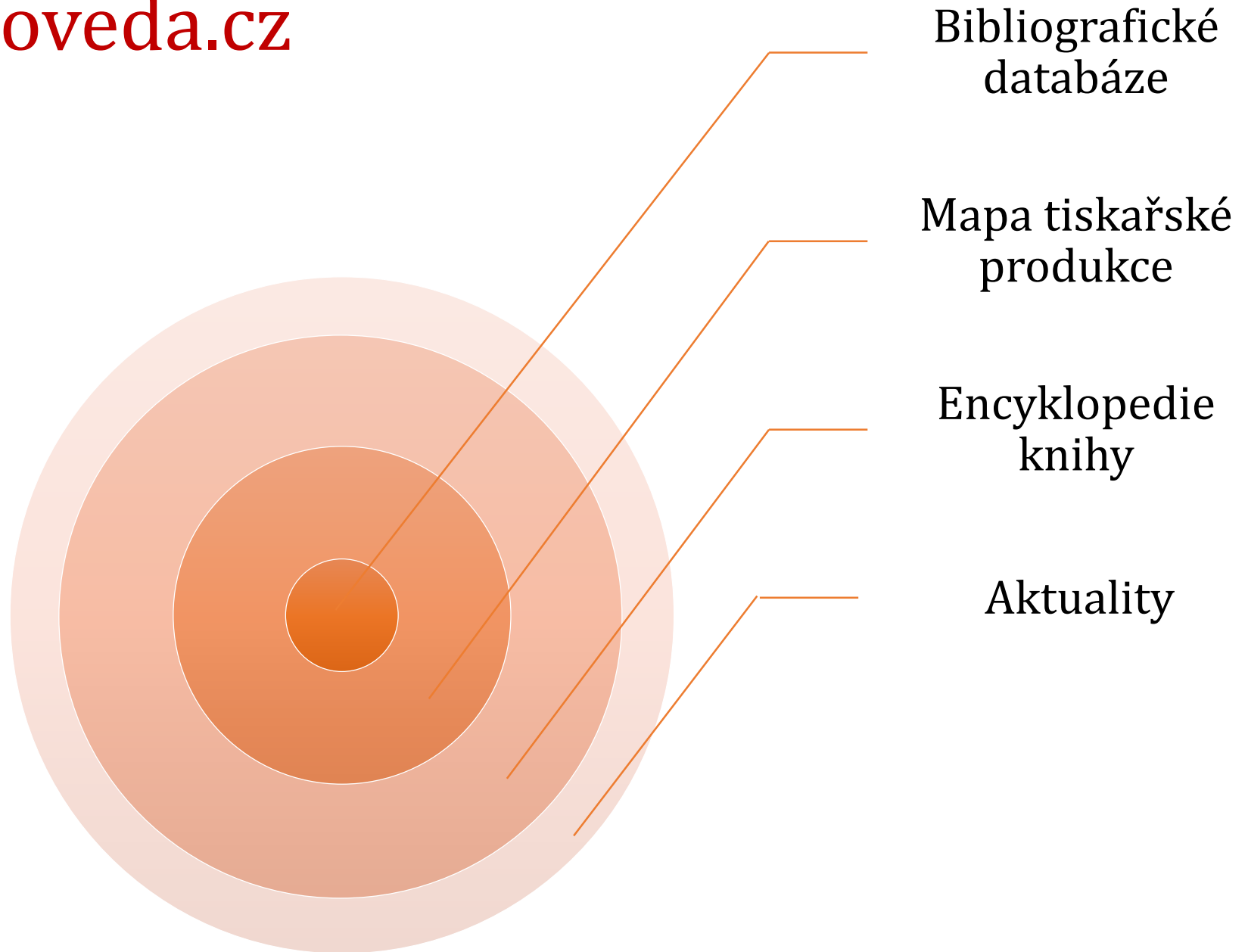
12. 9. 2022 | AKCE

Francouzsko-česká setkávání v proměnách času



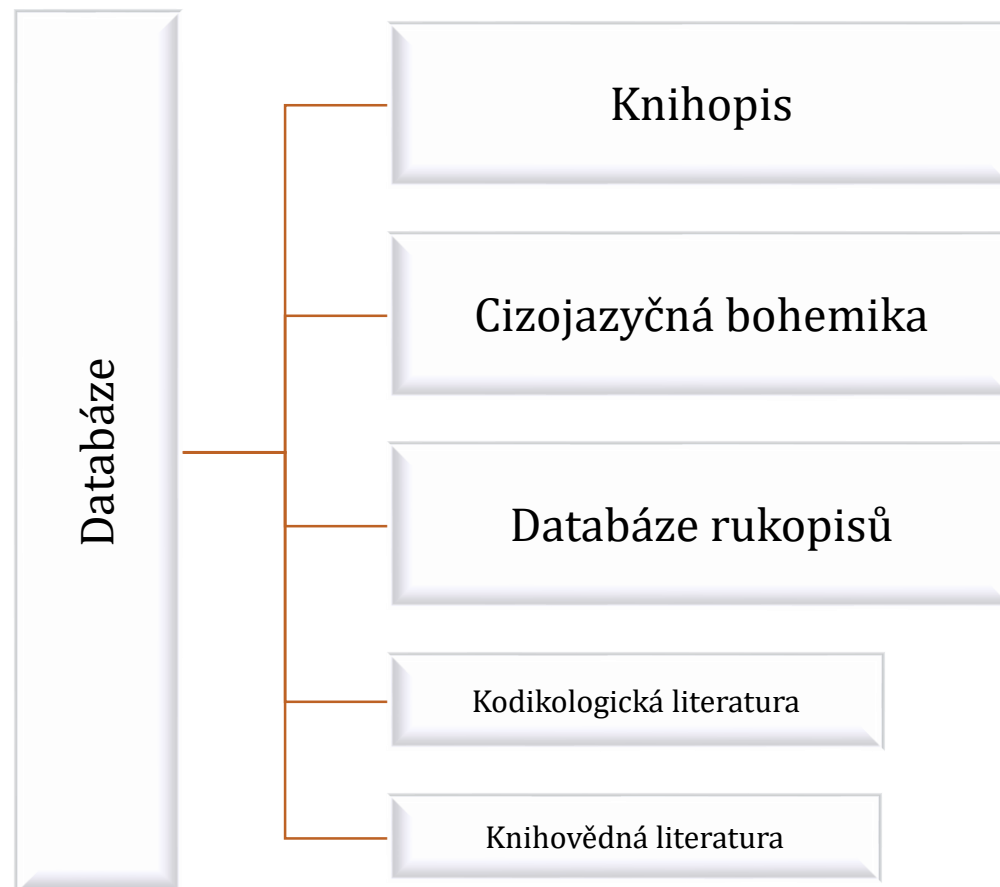
Od 16. – 19. září v Českých Budějovicích bude probíhat 8. mezioborová konference Francouzsko-česká setkávání v proměnách času.

www.knihoveda.cz



Bibliografické databáze

bohemikálních tisků, rukopisů a moderní literatury





Bibliografické databáze

bohemikálních tisků, rukopisů a moderní literatury

Rejstříky

Jazyk ▾

Zpětná vazba

Všechna pole ▾

Hledat

Pokročilé vyhledávání

Zachovat současné nastavení filtrů

Domovská stránka / Vyhledávání:



Databáze mezi výsledky:

- Bibliografie cizojazyčných tisků** 32 495
- Kodikologická literatura 9 881
- Knihopis českých a slovenských tisků 19 654
- Knihovědná literatura 5 867
- Databáze bohemikálních rukopisů 2 200

Zobrazeny výsledky 1 - 10 z 32 495 pro vyhledávání: "

Seřadit podle

Relevance ▾

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

Další »

[3250]

1



Autor: Cicero, Marcus Tullius, 106 př. Kr.-43 př. Kr.
Název: Marci Tulij Ciceronis de Senectute Liber acri cura et diligentia
Magistri Joannis Cubitensis emendatus.
Nakladatelské údaje: Leipzig : Thanner, Jakob, 1510
Číslo BCBT: BCBT34078



2



Název: A Declaration of his higuess for a Collection relief ... of Protestant
of Poland, of Bohemia ...
Nakladatelské údaje: London, 1658
Číslo BCBT: BCBT14425067

3



Autor: Brant, Sebastian, 1457-1521
Název: Expositio omnium titulorum legalium
Nakladatelské údaje: Brno : [Konrad Stahel ; Preinlein, Matthias], 1488
Číslo BCBT: BCBT490253

Upřesnit hledání

Odstranit filtry ▲

Databáze: Bibliografie
cizojazyčných tisků ✕

Rok vydání ▲

Od:

do:


Nastavit

Autor ▲

Komenský, Jan Amos, 1592-1670 941

Kraus, Johann, 1649-1732 120

Bibliografická data

- KPS & BCBT
- Tisky & rukopisy
- Historické dokumenty & související literatura
- Provázání s encyklopedickými hesly 
- Datový základ pro Mapu tiskařské produkce



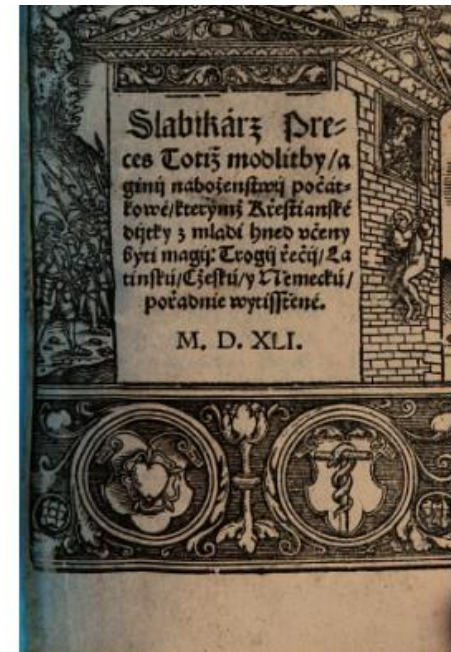
Databáze
Bibliografická databáze
bohemikálních tisků, rukopisů
a moderní literatury

Zadejte hledaný výraz

Všechna pole ▾  Hledat

[Pokročilé vyhledávání](#)

Databáze:	Knihopis českých a slovenských tisků
Číslo knihopisu:	K19450
Záhlaví:	Slabikář též Slabikar, Sillabikář, Sylabikář, Syllabykář
Název:	Slabikárz Preces Totiž modlitby / a ginij náboženstwij počátkowé / kterýmž Křestianské dijtky z mladi hned včeny býti magij: Trogij řečij / Latinskú / Českú / y Německú / pořadnie wytisstěné. M.D. XLI. (Wytisstieno w Starém Miestie Pražském skrze Jana Hada. Léta od Narozenij Božijho. M. D. XLI.).
Nakladatelské údaje:	Praha : Jan Had, 1541
Rozsah:	A-C8 D3 [= 27] ll. : il. ; 8°
Další původci:	🔍 Hus, Jan, asi 1371-1415
Tiskař textu:	🔍 Had, Jan, -1543 
Místo vydání:	Praha 



Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800

- Bibliografická data z KPS & BCBT
- Interaktivní komponenty
- Kombinace filtrů & komparace
- Provázání s encyklopedickými hesly [↗](#)
- Provázání s bibliografickými databázemi [↗](#)





1 2 3 4 5
Celkem 5 720 vydání

Místo	23		
Vybrat			
Tiskař	115		
Vybrat			
Téma	42		
Vybrat			
Žánr	43		
Vybrat			
Jazyk	14		
Vybrat			
Časový interval			
Od	0	do	1600



1 2 3 4 5

Celkem 88 vydání [↗](#) ✕

Místo 46

✕ Prostějov 88

Vybrat ▾

Tiskař 8

Vybrat

Günther, Jan, -1567 (44)

Aorg, Kašpar, asi 1500-1562 (25)

Olivetský z Olivetu, Jan, -1547 (3)

Kompozitor, Václav, -asi 1567 (2)

Oujezdecký, Alexandr, -1577 (2)

Hájek, Pavel, činný 16. století (1)

Klug, Josef, -1552 (1)

Šefránek, Štěpán, činný 16. století (1)

1 2 3 4 5

Celkem 88 vydání [↗](#) ✕

Místo 46

✕ Prostějov 88

Vybrat ▾

Tiskař 8

Vybrat ▾

Téma 21

Vybrat

teologie (22)

homiletika (11)

náboženství (11)

etická výchova (6)

filologie (6)

christologie (5)

lékařství (5)

poezie (5)

1 2 3 4 5

Celkem 88 vydání [↗](#) ✕

Vybrat ▾

Tiskař 8

Vybrat ▾

Téma 21

Vybrat ▾

Žánr 26

Vybrat ▾

Jazyk 5

Vybrat

čeština (76)

latina (14)

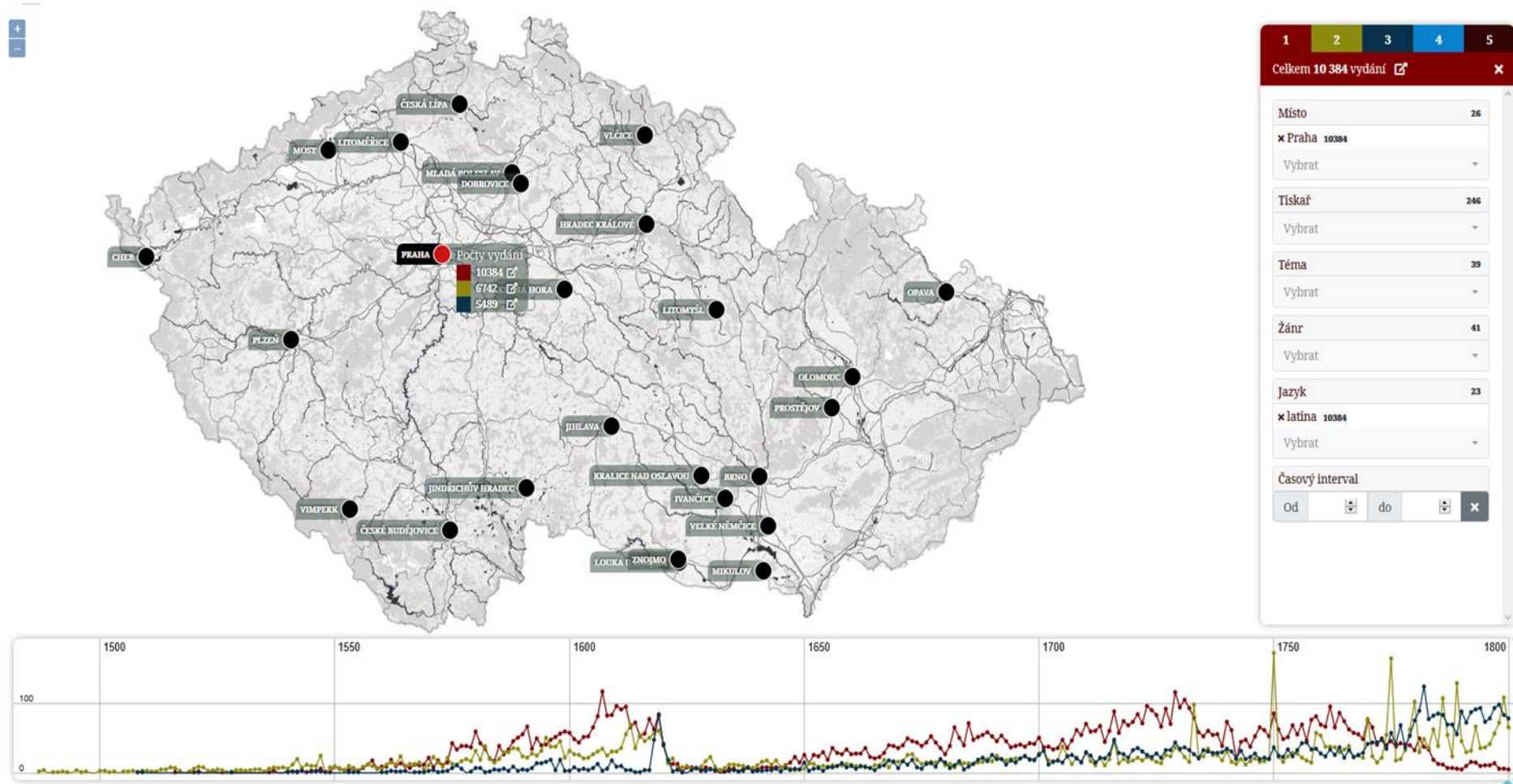
němčina (3)

hebrejšтина (1)

řečtina (1)



Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800





CHEB

Encyklopedie

Cheb

Cheb město v Čechách spjaté s dějinami tištěné knihy již od 15. století. Před polovinou století se zde narodil **Johann Sensenschmidt**, zakladatel knihtisku v Norimberku. Archivní prameny z let 1485-1495 dokládají činnost blíže neznámého „Buchführera“ či knihtkuce Linharta Sehra (téz Ser). Starší literatura, opíraje se opět o soudobé prameny, za zakladatele knihtisku v Chebu považuje Johanna Frümleina, jehož činnost byla údajně spjata s léty 1508-1509. Blížší doklady o Frümleinově působení v Čechách či v Německu prozatím neexistují. Za prvního tiskáře, jehož produkce se do nás dochovala, lze tak považovat Němce **Hanse Burgera**, činného 1571-1579. Burger v letech 1572-1573 působil společně s krajanem Michaellem Mülmarckartem, který pak živnost krátce provozoval též samostatně (1574-1575). Mülmarckartovu tiskárnu získal koupí další Němec Johannes Preu (téz Proj). Tiskl údajně 1575-1578, ale jeho produkce se zřejmě nedochovala. Essenweimův katalog informuje, že v druhé polovině století se výrobou hracích karet živil Václav (Wenzel) Sigel. V letech 1576-1593 byl činný **Klement Stefan**, nejstarší chebský tiskář a knihtkuce domácího původu. Jim v Chebu knihtiskářské aktivity, utlumované městskou radou a státní mocí z obavy před šířením německé nekatolické a protihabsburské literatury, nadlouho vyhasly. Povolení obnovit německý knihtisk získal roku 1686 až **Mikuláš Dexter**, jehož rodina pokračující linii Orvanských, Fritschů, Kobetschů a Gshahův tiskárnu držela až do 19. století.

Lit.: BAĐUROVÁ, A.: Rudolfinský knihtisk v Bibliografii cizojazyčných bohemikálních tisků z let 1501-1800. *Knihy a dějiny* 4/1, 1997, s. 21-39; BOK, V.: Zum deutschsprachigen Buchdruck des 16. Jahrhunderts in den böhmischen Ländern. In: *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern, Teil I* (Hrsg. von H. B. Harder und H. Rothe). Köln-Wien 1988, s. 243-259; BOK, V.: Zur deutschen Literatur des 16. Jahrhunderts in den böhmischen Ländern. In: *Deutsche in den böhmischen Ländern* (Hrsg. von H. Rothe). Köln-Weimar-Wien 1992, s. 125-141; EIS, G.: Die Anfänge des südetenländischen Buchdrucks. *Südetendeutsche Monatshefte* 1940, s. 110-115; ESSENWEIN, A.: Katalog der im Germanischen Museum befindlichen Kartenspiele. Nürnberg 1886; KORB, Fr.: Knihtisk v Chebu. In: *Chebsko*. Cheb 1959, s. 87-101; POHL, J.: Egerer Buchdrucker im 16. Jahrhundert. *Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen* 49, 1911, s. 193-204; SIEGL, K.: Die Geschichte der Buchdruckerkunst in Eger von ihren ersten Anfängen bis zur Gegenwart. *Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen* 68, 1930, s. 138-151; VOLF, J.: Jak vypadala činnost výhradně německých knihtiskáren v Mostu a v Chebu v letech 1780-1785. *Časopis československých knihoven* 2, 1923, s. 224-229.

Lex.: BENZING (Buchdrucker) 97-98; *Clavis typographorum librorumque saeculi sedecimi. Index Aureliensis. Catalogus librorum saeculo impressorum. Tertia pars. Vol. 3.* Baden-Baden 1992, s. 59; CHYBA 348-349 = CHYBA, K.: *Slovník knihtiskářů v Československu od nejstarších dob do roku 1860.* Příloha Sborníku Pamětníku národního písemnictví Strahovská knihovna, roč. 1-19. Praha 1966-1984.

Autor hesla: Petr Voit

Zdroj: Petr Voit, *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha 2006.



Bibliografické databáze

Encyklopedieknihy.cz

- Tištěná kniha (cca 2500 hesel)
- Rukopisná kniha (cca 500 hesel)
- Uzavřená a zveřejněná v roce 2019





Daniel Adam z Veleslavína


Daniel Adam z Veleslavína (též DZW, 1546-1599) literárně činný tiskař a nakladatel, propagátor humanistické vzdělanosti a organizátor předbělohorského literárního života. Jako přední osobnosti domácí nakladatelské politiky se mu výrazného ocenění dostalo již od současníků. Jazykovou kulturu jeho tisků vyzdvihlo zvláště národní obrození. Také v minulém století se tiskařova činnost posuzovala povýtce jen pohledem filologicko nakladatelských aktivit a Adamův odkaz byl petrifikován s pietou mnohdy až škodlivou.

Daniel Adam pocházel z Prahy (proto se podepisoval též Adam Pražský). Zde také studoval na univerzitě (bakalářem 1568, mistrem 1569), kde v letech 1572-1576 působil jako profesor historie po svém učiteli Prokopu Lupáčovi. Koncem roku 1576 se oženil s Annou (zemř. 1605), nejstarší dcerou **Jiřího st. Melantricha z Aventinu**, a získal měšťanství na Starém Městě. Od 1578 užíval přídomek „z Veleslavína“ (dle rodiště svého otce) a **erb** (na štítu okřídlený kůň Pegas jako symbol duchovního vzletu, nad ním zavřená helmice s párem křídel, mezi nimiž hvězda a iniciály DZW). Působil v městské správě, na zemských sněmch zastupoval Staré Město, jako člen několika komisí účinkoval v důležitých náboženských jednáních na konzistoři podobojí i při sporech na univerzitní půdě. Pečlivým hospodařením nabyl několik domů, vinic a polností.

Poněvadž Adam chtěl být po svatbě zcela k dispozici tiskárně, pedagogickou kariéru formálně ukončil (stejně jako 1549 basilejský typograf Johann Oporinus a jiní zahraniční kolegové), aniž by však kolegiální vztahy s univerzitou přerušil. Provozu Melantrichovy dílny se neúčastnil jen v roli literárního poradce, autora, překladatele a editora. Z archivních pramenů víme, že také zastupoval stárnoucího a nemocného tchána (zemř. 1580) jako „stínový“ **principál**. Již dva roky po svatbě nacházíme v **impresech** dvou publikací Adamovo jméno vedle jména Melantrichova: na vlastním díle *Kalendář historický* (Praha 1578) a Valentin Šubar *Kázání o hrozném kométě, kteráž se začala ukazovati ... léta Páně ec. LXXVII.* (Praha 1578). Počínaje tímto obdobím až do úmrtí roku nového majitele tiskárny Jiřího Melantricha ml. (1586) podepsal Adam svým jménem na 30 dalších českých a latinských publikacích. Z toho plyne, že přinejmenším již 1578 měl statut **tovaryše** s určitým podílem na hospodaření firmy.

Bližší okolnosti provázející Adamův vstup do **knih tiskařského řemesla** však neznáme. Tiskárnu, kterou během vleklých sporů o dědictví vedl, získal do vlastnictví díky obratnému manévrování a tolerantnímu postupu přátelsky nakloněné staroměstské rady až tři roky po smrti Jiřího Melantricha ml. (1589), jehož dluhy splácel ještě sedm let. Výrobní kapacitou, úrovní **typografie**, ba i



Daniel Adam z Veleslavína 
na Balzerově rytině (Praha po 1782). Balzer, Jan Jiří: 87 Abbildungen böhmischer und mährischer Gelehrten und Künstler (Praha, Jan Nepomuk Ferdinand Schönfeld po 1782). Tabule 63 otištěná z desky pro druhý díl Pelclových Abbildungen (1775). Antikvariát Meissner (Praha).

Supralibros (rukopisná kniha)



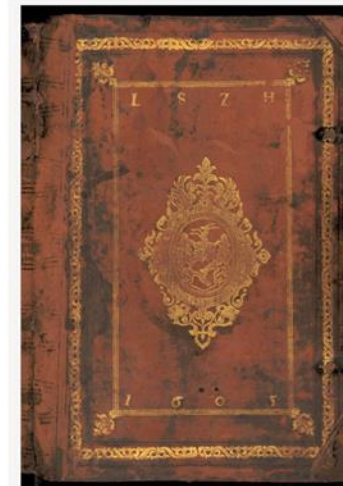
Soudobá renesanční vazba českého původu. Dřevěné desky s usňovým pokryvem zdobeným slepotiskem. Ve vnitřním poli zlacené znakové supralibros pana Jana Zajíce z Házmburka ze 40. let 16. stol., nahoře s jeho monogramem, „I[OHANNES] DE H[A]S[B]ENBURG],“ dole s textem "GENER[OSUS] AC MAG[NIFICUS] D[OMINUS] IOAN[NES] DE HAZENBUR[G]"



Renesanční vazba z knihovny premonstrátského kláštera v Teplé. Do přední desky je vedle titulu a datace 1577 vyraženo i jmenné supralibros tehdejšího opata Johanna Mausköniga. Národní knihovna ČR, sign. Teplá D 75, detail přední desky

Označení majitele knihy na deskách vazby, provedené nejčastěji slepotiskem či zlacením, popř. malováním. Supralibros plnila stejně jako vlastnické poznámky ochrannou funkci drahé knihy, ale měla i bibliofilsko-reprezentační význam. Častěji začala být užívána od přelomu 15. a 16. století, u nás až od čtyřicátých let 16. století. Vznik supralibros souvisí s velkým rozvojem osobních knihoven na přelomu středověku a novověku a zvýšenou potřebou rodové i osobní reprezentace. Rozlišujeme supralibros heraldická s majitelovým erbem, jmenná s plným jménem majitele knihy nebo jen iniciálová, která vedle počátečních písmen majitelova jména nejednou obsahovala i počáteční písmena jeho titulu. Do předních desek býval někdy vytlačen i portrét majitele. Supralibros jsou cenným prvkem, který nám dnes pomáhá rekonstruovat původní knižní celky rozptýlené do řady paměťových institucí.

Lit.: HAMANOVÁ, P.: Z dějin knižní vazby od nejstarších dob do konce 19. století. Praha 1959, s. 107–116; HAMANOVÁ, P.: O několika českých supralibros. In: Historická knižní vazba 1, 1962, s. 9; LIFKA, B.: Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900. Praha 1982; NUSKA, B.: Renesanční knihaři, knihkupci a knihovny. In: Česká kniha v proměnách staletí (ed. M. Bohatcová). Praha 1990, s. 259–262.



Přední deska renesanční vazby zdobené zlacením s iniciálovým supralibros LSZH a heraldickým supralibros - kosodélníková kartuš, do níž je zasazen štít s jelenem ve skoku. Starší opis Trojanské kroniky, který roku 1605 nechal převázat a opatřit svým supralibros rytíř Ludvík Šturm z Hiršfeldu. Národní knihovna ČR, sign. XXIII.D.1, přední deska

Dějiny knižní kultury - rozcestník

Aktuality:

14. 9. 2022 | AKCE

České země uprostřed Evropy



Dnešním dnem je otevřená výstava Národního archivu „České země uprostřed Evropy“. Výstava potrvá do 30. 10. 2022. Vstup volný každý den od 9-17 hodin v budově Národního archivu.

| AKCE

XXIV. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů



Další ročník bibliografického kolokvia se uskuteční ve dnech 10.-18. října 2022 ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Termín přihlášek: do 25. září 2022.

12. 9. 2022 | AKCE

Francouzsko-česká setkávání v proměnách času



Od 16. – 19. září v Českých Budějovicích bude probíhat 8. mezioborová konference Francouzsko-česká setkávání v proměnách času.



Knihověda.cz

@knihoveda.cz · Komunita



e-ilustrace

Online databáze knižní ilustrace



Nahlásit chybu

Databáze:	Ilustrace Knihopis
Číslo knihopisu:	K04889_IL001
Hlavní záznam:	Prorocztwij z Trzetiho rozdilu knizek Na to slowo. ... /
Název:	Muži dva stojící rozmlouvají, levý kněz a pravý v klobouku, nad nimi zvlněná šrafovaná nápisová páska
Nakladatelské údaje:	Praha : [mezi 1526 a 1528]
Rozsah:	list *1a : dřevořez ; 89x62 mm
Tiskař textu:	Konáč z Hodiškova, Mikuláš, 1480-1546
Místo vydání:	Praha

Poznámky:

1: Typ ilustrace: Titulní ilustrace.

2: Poznámka k ilustraci: P. Voit v soupisu štočků uvádí, že štoček (Muži dva rozmlouvající...) byl použit Mikulášem Konáčem už v tisku Jana Stanislaidese: O klanění velebné svátosti oltářní, 1515 (K15660) a O velebné svátosti Těla a Krve Pána Krista... Jana Husa, 1522 (K03265). Tento, chronologicky poslední otisk je identický s prvním, prostřední otisk je ale oproti předchozímu i následujícímu mnohem méně kvalitní, chybí u něj dolní okraj, navíc je zde proti chronologicky předchozímu použit mnohem lépe zachována horní linka rámečku. V bibliografii jsou pak dvě ze tří ilustrací uvedeny pod mírně odlišným



Podobné jednotky

Muži dva stojící rozmlouvají, levý kněz a pravý v klobouku, nad nimi zvlněná šrafovaná nápisová páska
Vydáno: (1522)

Muž vousatý s knihou odrážející jako zrcadlo jeho obličej, okolo krajina, nahoře prázdná nápisová páska
Vydáno: (1516)

Slepci dva stojící, pravý s břevnem v oku
Vydáno: (1539)

Muži dva rozmlouvající, nalevo stojící má v ruce listinu (nahore přitištěno "Erasmus"), pravý "Dvorzak" je vousatý
Vydáno: (1520)

Slepci dva jdoucí a dva stojící, levý s břevnem v oku
Vydáno: (1551)

<https://www.knihoveda.cz/>

Děkuji za pozornost

sicha@knav.cz

knihoveda@knav.cz